

(इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णयाचा मराठी भाषेत अनुवाद)

(१९९६) २ एस.सी.आर. १०५३

जी. सुंदरेश्वरराव

- विरुद्ध -

ए.पी. सरकार आणि इतर

फेब्रुवारी २६, १९९६

[न्यायमूर्ती के. रामास्वामी आणि न्यायमूर्ती जी. बी. पटनायक]

सेवा कायदा:

ए. पी. इन्स्टिट्यूट ऑफ प्रिव्हेंटिव्ह मेडिसिन सर्व्हिसचे अॅडहॉक नियम :

नियम ४ (बी) वरिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी पदासाठी पदोन्नती-जी. ओ.एम.एस. क्रमांक.२१९ आरोग्य वैद्यकीय आणि कुटुंब कल्याण दिनांक २६ मार्च १९८७ - पदव्युत्तर पात्रता संपादन केल्यानंतर ५ वर्षांची सेवा अट- पदव्युत्तर प्राप्त केल्यानंतर किमान ५ वर्षांचा अनुभव अनिवार्य करण्याचा कायदेशीर हेतू सूचित करतो - विधिमंडळ धोरण असल्याने, नियम अधिकारबाह्य किंवा मनमानी आहेत असे म्हटले जाऊ शकत नाही - जर त्यानंतर पदव्युत्तर पदवीनंतरचा किमान अनुभव काढून टाकला गेला तर याचिकाकर्त्याला पदोन्नतीसाठी विचारात घेणे योग्य आहे.

शेषराव जंगलुजीबागडे -विरुद्ध - भैय्या, [1991] सप. 1 एस. सी. सी. ३६७, उल्लेखनीय.

दिवाणी अपील अधिकारिता:- विशेष अनुमति याचिका (सी) क्रमांक. ५९३४-३५/१९९६.

आंध्र प्रदेश प्रशासकीय न्यायाधिकरण, हैदराबादच्या दिनांक २८.३.१९९५ रोजीच्या एम.ए.क्रमांक.६६४/१९९५ सह ओ.ए.क्रमांक.८१३४४/९० मधील न्यायनिर्णय आणि आदेशावरून.

याचिकाकर्त्यासाठी:- एल. एन. राव आणि एस. उदय के. सागर.

न्यायालयाचा पुढील आदेश पारित करण्यात आला.

आंध्र प्रदेश प्रशासकीय न्यायाधिकरण हैदराबादच्या दिनांक २८ मार्च १९९५ रोजीच्या ओ.ए.क्रमांक.८१३४४/९० मधील आदेशाविरुद्ध हि विशेष अनुमति याचिका दाखल करण्यात आली आहे. याचिकाकर्त्याचे म्हणणे आहे की त्याच्याकडे वरिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी म्हणून पदोन्नतीसाठी आवश्यक पात्रता होती. परंतु त्याला कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकाऱ्याकडून पदोन्नतीसाठी विचारात घेण्याचा अधिकार नाकारण्यात आला. श्री.एल.एन. राव विद्वान वकील असा युक्तिवाद करतात की ए. पी. इन्स्टिट्यूट ऑफ प्रिव्हेंटिव्ह मेडिसिन सर्व्हिस अँड हॉक रूल्स चे मुख्य सार्वजनिक विश्लेषक, वरिष्ठ आणि कनिष्ठ वैज्ञानिक अधिकारी या पदासाठीचे नियम ४ (बी), जी. ओ.एम.एस. क्रमांक.२१९ आरोग्य वैद्यकीय आणि कुटुंब कल्याण, दिनांक २६ मार्च १९८७ मध्ये जारी केले गेले आहेत, हे अधिकारबाह्य आहे. एकदा याचिकाकर्त्याने पदव्युत्तर पात्रता प्राप्त केली की, पदव्युत्तर पदवी संपादन केल्यानंतर ५ वर्षांच्या सेवेचा आग्रह धरणे आवश्यक नाही. त्याच्या समर्थनार्थ, शेषराव जंगलुजीबागडे - विरुद्ध - भैय्या, [१९९१] सप. १ एस. सी. सी ३६७ प्रकरणातील या न्यायालयाच्या निकालावर भर दिला.

नियम ४ (बी) खालीलप्रमाणे वाचतो:

" मुख्य सार्वजनिक विश्लेषक/सरकारी विश्लेषकाच्या नियंत्रणाखाली अन्न विश्लेषणात पदव्युत्तर म्हणून किमान ५ वर्षांचा अनुभव असावा, ज्याची नियुक्ती अन्न भेसळ कायदा, १९५४ अधिनियमाच्या अंतर्गत केली जाते."

उमेदवाराला अन्नाच्या विश्लेषणात पदव्युत्तर म्हणून किमान ५ वर्षांचा अनुभव असावा हा अनिवार्य नियम लक्षात घेता, नियमाचा हेतू स्पष्ट होतो की पदव्युत्तर पदवी प्राप्त केल्यानंतर, एखाद्याला अन्नाच्या विश्लेषणात किमान ५ वर्षांचा अनुभव असणे आवश्यक आहे. हे नमूद करणे प्रासंगिक ठरेल की जेव्हा भेसळीसाठी अन्नाचे विश्लेषण करायचे असते तेव्हा वरिष्ठ वैज्ञानिक अधिकाऱ्याने त्या वतीने पाठवलेल्या विश्लेषकाच्या अहवालाची प्रतिपरीक्षा करणे आवश्यक असते, तेव्हा नियमांचा हेतू असा असल्याचे दिसते की त्याला पदव्युत्तर पदवी प्राप्त केल्यानंतर तज्ञ ज्ञान असणे आवश्यक आहे आणि किमान ५ वर्षांचा अनुभव विहित केला गेला आहे आणि नियमानुसार आग्रह धरला गेला आहे. ' पेक्षा कमी नाही ' हे शब्द पदव्युत्तर पदवी मिळाल्यानंतर किमान ५ वर्षांचा अनुभव असणे आवश्यक

आहे, असा कायदेशीर हेतू मांडतात. त्यामुळे, हे विधिमंडळ धोरण असल्याने, हा नियम अधिकारबाह्य किंवा मनमानी आहे असे म्हणता येणार नाही.

हे खरे आहे की वरील उद्धृत निकालात या न्यायालयाने असे म्हटले आहे:

" साधारणपणे, जेव्हा आपण एखाद्या अनुभवाबद्दल बोलतो, जोपर्यंत संदर्भ अन्यथा मागणी करत नाही, तेव्हा आवश्यक किमान पात्रता प्राप्त केल्यानंतर तो अनुभव म्हणून घेतला पाहिजे आणि म्हणूनच, पात्रता प्राप्त करण्यासाठी ते नंतरचे असणे आवश्यक आहे. तथापि, पदोन्नतीच्या बाबतीत तोच अर्थ न्याय्य किंवा खात्री देणे असू शकत नाही. "

परंतु नंतर या न्यायालयाने हे देखील स्पष्ट केले की हे संबंधित तरतुदींवर तसेच आवश्यक असलेल्या विशिष्ट प्रकारच्या अनुभवावर देखील अवलंबून असेल. त्या प्रकरणात, नियमांमध्ये समाविष्ट असलेल्या भाषेच्या आधारे, या न्यायालयाने असे म्हटले होते की पदव्युत्तर शिक्षणानंतर १० वर्षांचा अनुभवाचा आग्रह आवश्यक नाही. वरील अनिवार्य भाषा लक्षात घेता, आपण म्हणू शकत नाही कि बनवलेला नियम कायद्याने बरोबर नव्हता.

त्यानंतर असा युक्तिवाद केला जातो की सरकारने त्यानंतरच्या नियमांमध्ये पदव्युत्तर नंतरचा किमान अनुभव काढून टाकला आहे आणि त्यामुळे याचिकाकर्त्याला विचारात घेणे योग्य आहे . त्याच्या बाबतीत नियमांनुसार विचार केला जाईल यात आम्हाला शंका नाही.

त्यानुसार एस. एल. पी. फेटाळली जाते.

जी. एन.

याचिका फेटाळण्यात आली.

अस्वीकरण

"या न्यायनिर्णयाच्या मराठी भाषेतील या अनुवादाचा वापर हा पक्षकारास त्याच्या / तिच्या मातृभाषेमध्ये त्याचा अर्थ समजून घेण्यापुरताच मर्यादित राहील आणि त्याचा इतर कोणत्याही कारणाकरिता वापर करता येणार नाही. तसेच, इंग्रजी भाषेतील न्यायनिर्णय हाच सर्व व्यावहारिक आणि कार्यालयीन वापराकरीता विश्वसनीय असेल आणि तोच त्यातील आदेशाच्या निष्पादन आणि अंमलबजावणीकरिता वैध मानला जाईल."

